

АҚОРДА

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ НҮРСУЛТАН НАЗАРБАЕВ МӘСЛЕХЕТ РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ ВЛАДИМИР ПУТИНМЕН КЕЗГЕШ. МЕМЛЕКЕТ БАСШИСЫ ҮҚІЩ ҰШЫМАДЫ ҚАЛПЫЗДЫ КЕЛЕСІНІС СЕССИЯСЫ БАРЫСЫНДА ХАЛЫҚАРАЛЫҚ КҮН ТӨРТІНГІЗДІЛДІ МАССЕЛЕР ТАЛҚЫЛАНАТЫНЫҢ ҚАЗАҚ ЖҰДАРДЫ. БҒТУНҒЫЗ ЕЛ АРАСЫНДАҒЫ СТРАТЕГИЯЛЫҚ СЕРВИСТІК ӨЛЕМДІ ЭКОНОМИКАДАҒЫ ҚИЫНДЫҚТАРҒА ҚАРАМАСТАН ЖҮЗІМ ДАМЫП КЕЛЕ ЖАТЫНАН АТАЛ ӨТІ.

АНДАТПА

-6°..-8°

-18°.. -20°

25 желтоқсан күні «ҚАЗАҚСТАН» орталық концерт залында Жыршы-термеші, ҚР Еңбек сіңірген мәдениет қайраткері Елмұра Жаңабегенованың шығармашылық кеші өтеді. Бізге концерт алдында жыршымен аз-кем әңгімелесудің сәті түскен еді.

Роза ӨРЕН
✉ roza_oren@mail.ru

— Елмұра апай, жақында шығармашылық кешіңізді өткізеді екенсіз. дайындам жұмыстары қалай жүріп жатыр?

— Өте жақсы. Бұға — менің өзімнің үлкен концертім. Алғаш рет 2003 жылы Конгресс-холл сарайында өз күшіммен шығармашылық өткізген болатыным. Содан кейін ел аламында есеп берудің реті енді келіп отыр. Астана қаласы және Қызылорда облысы әкімдерінің қолауымен өткізілген концерттерім «Аралым — айдың шаққарым» деп аталады. Концертті бұлай атауымның өзіне себеп бар. Өзім Аралдың қызы боғандықтан, бүгінде кіші Аралдың арасы қайта толып жатқанын көңіліме зор қуаныш ұялатты. «Теніңіз табын суға толып, балықтар көбейіп жатыр!» деген ақжолтай хабарды естігенде мен де жай қарап отыра алмадым. Қуаныштан — Сүйішті, шаттық!»

— Жақында «Өнер — өміріңізді өсеті» атты кітабым мен «Дүрлердің дүбірінен жеткен дауыс», «Аралым — айдың шаққарым» атты ұнтабақтарыңыздың түсуіңіз өтті. Сондай-ақ, студенттер мен магистранттарға арналған «Жыраулық өнерді зерттеудің әдіс-тәсілдері» атты шығын құсқуымыз жарық көрді.

— Жыршылық дәстүріңіз насихатына көңіліңіз тола ма?

— «Қазір жыраулық өнерге көңіл бөлінеіп жатыр» десең, өтірік айтқан болар едім. Осы дәстүрді насихаттау мақсатында түрлі байқаулар мен кештердің ұйымдастырылып жатқанын қуанадым. Тек бір ғана тілегім бар — телеарналарда қазақтың дәстүрлі өнері, термешілері арналған тұнымды бағдарламаалар ашыла екен деймін. Өйткені, жыраулық өнер — таптырмас тарбие құралы. Дін, философия, адамгершілік

МЕЙІРІМДІЛІК — ЖҮРЕКТЕН

«Адам баласынан мейірім қашса, жер бетінен жақсылық қашады» деген екен данышпан халқымыз. Жалпы, мейірімділік дегеніміз не? Ол — басқалардың игілігі үшін қамқор болу. Бұл қасиет адамдармен, жануарлармен, табиғат пен қарым-қатынаста байқалады.

Шынайы мейірімді болу — өзінен тәрі адамдар мен айуандары қоршағандарға қамқор болу дегенді білдіреді. Ол — адамның маңық пен ауырлық. Мейірімді кісі әрқашан басқаларға көмекке келіп, әрқашан жақсымен, жақсылықпен қарайды. Ботасында аяғындағы арнау сай-сүйегінің сырқатын, тіпті құйқандай шырқатып, бізге естелік көрсетеді. Біз, көзге, «жесірлің қалыңдаған, жетімді жылап отырған» мейірімді елдің ұраны еді. Өкінішке қарай, көзге ана мен тасбауыр өзі, тірі жетім атанған бейбәк сәбилер мәселесі — бүгінгі біздің қоғамымыз сымбатын бір жарасы болып отыр. Аталған мәселе туралы сөз қозғалғанымен, бір-бірімізге жолықпай, оларды әрқашан бірге жеткізеді.

«А-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің заң факультетіндегі «Шалапат» студенттік вокал-инструментальді клубы 2013 жылы құрылған еді. Біздің клубымыздың мүшелеріне ортақ керемет қасиет — айналада болып жатқан игілікті істерге қолдау білдіру, көмекке мұқтаж адамдарға мейірімділік көрсету» дейді клубтың студенттік төрағасы І. Құрманғалиев.

Қазіргі уақытта төлгі көмек туралы көп айтылады. Бірақ туралы көмекке, көмекке, әр уақытта әртүрлі сөздер мен тақырыптардан өтуде болады. Бірақ өзіміз мейірімділік жасағанымызды абыз-ақ. Сіз мұндай адамға көмек көрсетуді ойлағаныңыз, ол үшін өзіңізге таяп етпейсіз. Осы орайда, «Шалапат» студенттік вокал-инструментальді клубы Алматы қалалық психоневрологиялық аурухана бір мүдделеріне арналған интернат-үйіне, көмектестік томағандардан бейімдеу орталығына, қарттар үйінің тұрғындарына, №1, 2 балалар үйлеріндегі жетім балаларға арналған мерекелік іс-шараларды, спорт жарыстарын және басқа да қайырымдылық көмек шараларын ұйымдастырады. Осы қайырымдылықпен 63 студентіміз тұрақты айналысқан. Біз адамдарға қайырымдылық түрлі шашып жүрген студент жастарымызға алғысымызды білдіреміз.

М. АҚБӨЛТОВА,
С. ДУЗБАЕВА, Б. ТАУБАЕВ,
«А-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің заң факультетінің оқытушылары

АМАНАТ АРҚАЛАҒАН ЖЫРШЫ

деген ән жазмады. Қышты Нұртұған жыраудың «Қысқа, сөйсе, қысқа тіл!» толғауымен ашып, әрі қарай «Сүйішті, шаттықпен» жалғаймын деп отырмын. Бір ескерте кетерлік, концертке кіру тегін.

— Кешке өзіңіздің басқа күйлер қатысады?

— Концертті өзім қызмет ететін ҚР мемлекеттік Күзет қызметі Президент өкілетті сүйемелдеуімен бастаймыз деп отырмыз. Шарда негізінен жыр-термешілерге басымдық беріледі. Аралық Балжынова, Кадыра Төлеубаева, Ақмұрал Ногайбаевтарым концертке арнайы шақырылды. Сондай-ақ, шетелден өзім жақсы араластырып тілеулес достарым — Ферияль Башель Тюлюн (Түркия), Роза Аманова (Қырғызстан), Арсланбек Сүтәнбеков (Ресей) келеді. Өзімнен қос қызым құрған «Ай-зере» тобын кештің жаңағы деп айтуға болады. Екі қызым да кішкентайынан құлағына ән-жырды сіңіріп өсті. Үлкен қызым Салтанат қобыз, жетіген, сазсырнайда ойнайды. Кіші қызым Сауатгаш домбырамен ел салады. Бұйырса, концертте көрермендер Салтанаттың жасартқан инновациясының да тамашалығы.

— Тағы қандай жағымды жаңалықтарыңызбен бөліссіз?

мәселелері, бәрін-бәрін өзім жыр-термешілерге табысам. Терме тилалар алдыңғы көзқарас мен ұстанымды айқындаймын, көңіл көкжиегі кеңейеді. Жыраулық мектепті бір сөйбел риторика білді деп атауға болады.

— Осы ретте Нұртұған ақынның жыршыға арналған кеңестерінің бір парасымен бөлісе кетсеңіз.

— Нұртұған ақын «Ән туралы» деген өлеңінде шәкірттеріне тамағы қарымты қалғанда, жұрттың мазасын кетіріп, ән сау қажет еместігін ескертеді. Әлінің сөзі мен әуенінің буындары жамалып тұрса ғана тыңдарман жүрегіне жететінін айтады.

— Домбыраңыз тарт сазды ғыл, Сабалама алтығыл. Көзіңнің сал қыптыл, Отырма жұрттың жастырып, — дейді.

— Соңғы жаздар бедерінде өзіңіздің әндеріңізді сахнаға алып шыққаныңызды байқадым. Маған, әсіресе, «Қыз ғұмыр» деген әңгіде ерекше ұнады.

— Өзім бұрыннан ән жазып жүргенімен, оларға өзімнің бергені екенім. «Осы әндерді жарыққа шығарсам қайтпай?» деген ой маған кейінгірек келді. Сәзгерлеріңе таңымды ешқандай мақсат еткен емеспін. «Қызым менің», «Отаным», «Қыз ғұмыр», «Менің дос қызым», «Ұял менің қызғым», «Өмір өткелдері».

— Барлық әңгіменің өзіндік тарихы бар. Бастапқыда әндерімді өзімнің көрсетпей, онымен мінәлігім айтатыным. Бір күні «Қыз ғұмыр» айттып отырғаныма Ерғожа Тілепбердиев деген ақын естіп қалып, «осы әнге сөз жазып» деп қолға салды. Осылайша, аяқ астынан әдемі ән дүниеге келді. Негіз, көбіне ән емес, мақал жаздым.

— Сіз туралы жазылған БАҚ материалдарында «Елмұра жырау 18 түрлі мақалмен айтамыз» делінген екен. Расында солай ма?

— Осы ақпарат қалай тарап кеткенін білмеймін. Шынығында бізде мақалдың саны одан әлдеқайда көп. Бір сұбатта «Таламшарат» астының 18 түрлі мақалмен айтатын» дегенім. Әрбір өлеңіңізді шатастырып соны айттып жүрген болар.

— Сіздің эстрада фольклорық

әндеріңіздің жанға тымдағанда байқағанымы, репертуарыңыз өзінің әр алуандығымен ерекшеленеді екен. Мәселен, «Гей-гейде» соқырамы зарын тыңдап, мұңайсам, «Ақ орамал» тымдағанда, тұла бойымды белгісіз бір қызық әуен биледі. Ал, «Долана» деген халық әнін бірінші рет сізден естілді.

— Арыс байқапсы, мен көбіне елге белгісіздеу халық әндерін айтамын. Адамды қызықтырды «Долана» — шақыртқырып бірге шырқайын деп отырмын. Ая, ая, ая! сіз айтқан Тогжаным «Гей-гей» сыр бойы жыраулардың репертуарында жоқ келмейсіз. «Ақ орамал» — Қытай халықтарының әні.

— 1999 жылдың соңында Астана «елордалық мәдениетін көркейтеміз» деп келген еді. Содан бері қазақтың жыраулық өнерін жас ұрпақ санасына сіңіру бағытында жұмыс істеп келе жатырмын. Қиын-қиыста замандардан бізге қиындап кеткен ұран өнер маған аманат арқалатты. Жыраулық дәстүрді әріптестері жоғалта бұдан әрі де аябай еңбек ете беремін. Өйткені, өзімнің үлкен аманат несі өкінішті сезілемін.

РУМЫНИЯДА «ҰЛЫ ДАЛА ЕЛІ» ДЕРЕКТІ ФИЛЬМІНІҢ ТҰСАУКЕСЕРІ ӨТТІ